

nek felelt meg. E réteg alatt a torony É-i nyílásának K-i és Ny-i lábázataát összekötő, egységes, jó állapotú sáv-alapozást figyeltünk meg. E terület kutatása során előkerült a torony É-i árkádjának eredeti helyen lévő, K-i lábázata, valamint e lábázattal szemben, Ny-on a lábázatnak a korabeli járósínt fölé 60 cm-rel emelkedő maradványa. A K-i lábázati kőhöz kapcsolódik a kerengő K-i, vakolt fala, ami e területen igen jó állapotban, 1,5 m magasságig megmaradt. E fal az, melyre a torony É-i oldalán, a 2. szinten található falcsont megtámasztását tervezik, szélessége 1,3 m, magassága É-i irányban haladva folyamatosan csökken.

A hajó É-i falával párhuzamosan a torony Ny-i, földszinti nyílásának befalazásától indulva húztuk az 1×3 m-es alapterületű árkot. Később DK-i irányban – a torony hajófal vizsgálata érdekében – kibővítettük. Megállapítottuk, hogy a torony alsó szintjének Ny-i nyílásában talált falat nem alapozták le a teherhordó talajra, hanem a torony- és kerengőfolyosó omladékára tették rá, minden bizonnyal már a kolostor pusztulását követően. A kerengőfolyosó padlószintje e területen, a feltöltés alatt 1,8 m mélységben található. A padlót feltehetően egy alkalommal megújították. E megújítás alatt Ny-K-i tájolású sírok kerültek elő. Közülük a legfelsőt feltártuk. A csontváz derekán, valamint a deréktól kissé magasabban, a csontváz alatt, egy apró rézszegecsekkel kivert, valamint spirálisan meghajtott, bronzszállal díszített övet találtunk. A sírból 16. századi mázas kerámiatöredék került elő. Az É-i hajófal külső (É-i) oldalának és a toronynak a kapcsolatát vizsgálva meghatároztuk, hogy a hajófalon itt található nyílás alja, a kerengő korabeli járósíntjéhez mérten 1,3 m magasságban található. A nyílás feltehetően a kerengő DK-i sarkának hajón keresztül történő megvilágítását, illetve az É-i diadalív lábázatában elhelyezett oltárra való rálátást biztosította a kerengőből. A nyílás alatti falsíkon megmaradt a kerengő fehérre meszelt vakolata. E helyen – a hajó É-i fala és a torony találkozásánál – szintén elő kellett volna, kerüljenek a torony É-i nyílásához hasonló lábázati kövek. Ilyen szerkezetet azonban a kutatási területen nem találtunk.

PUSZTAI TAMÁS

166. Gyál, Némedi szőlők (Pest megye) Á

2004. április 13. és május 20. között régészeti szakmai felügyeletet és szondázást végeztünk a lelőhelyen. Célja a Gyál 0145/3, 0145/4 hrsz-ú, valamint az ezekkel közvetlenül szomszédos, összesen mintegy 8000 m² kiterjedésű földterületen (Schlosser telep) létesítendő építmények helyének régészeti tisztázása volt. Ezen a területen régészeti jelenség nem került elő.

A 0145/33 területen, tehát a régészetileg negatívnak bizonyult területtől Ny-ra a humuszolással párhuzamosan végeztünk megfigyelést. Az itt mélyített keskeny árokban egy valószínűleg Árpád-kori kunyhó rész-

lete bukkant elő. Feltárása a következő években történhet meg.

ECSÉDY ISTVÁN

167. Gyál, 8., 9/A számú lelőhely (Pest megye) N?, Á

Az M0 autópálya Pest megyei szakaszának építését megelőző régészeti feltárás során az M5 autópálya és az M0-4 főút csomópontja közti szakaszon, valamint a 4. sz. főút – Vecsést és Üllőt elkerülő – nyomvonalán dolgoztak 2004-ben a Pest Megyei Múzeumok Igazgatósága munkatársai. Geodéta: Érdi Benedek, térinformatikusok: Zoltán S. Péter vezetésével Progli Szabolcs és Tóth Károly. Koordinátor: Tari Edit.

A Gyál 8. és 9/a lelőhelyek összefüggnek, így egybevoztuk őket. 2003. július 22-én kezdtük meg a lelőhely gépi humuszolását és 2004 júliusában fejeztük be a régészeti feltárást. A lelőhely egy nagyjából É-D-i irányban húzódó alacsony dombhátnak a főút nyomvonalába eső keleti része. 2004-ben 35 050 m² területen 397 objektumot tártunk fel. Ebből 179 gödör, 19 ház, 96 árok, 1 edényégető kemence, 11 sütőkemence, 13 kút/ciszterna, 24 cölöplyuk, 3 egyéb Árpád-kori objektum, 39 középkori gödör és 7 ház. Négy kemencét közös munkagödör köré építettek – itt még a kemence falának tapasztásához használt vályogkupac is megmaradt. Jól ki rajzolódik a település szerkezete: a most feltárt terület nyugati, magasabban fekvő részén vannak a lakóházak: téglalap alaprajzú, lekerekített sarkú, földbe mélyített épületek, valamennyi belső kemencével. Ettől keletre található a karámok, amelyeket a téglalap- vagy négyzet alakú területet bezáró árok rajzolnak ki. Az itt található házak inkább gazdasági rendeltetésűek lehetnek: kemence nincs bennük, legfeljebb csak tűzhely. A terület keleti részén lehetett az „itatóhely”: egy csoportban 6 kút van. Általánosan jellemző a leletszegénység valamennyi objektumra, nagyon kevés a kerámia, valamivel több az állatcsont. Kiemelkedő lelet egy bronz huzalgúró. A település a kerámia alapján Árpád-kori, a 314. ház talán 8. századi.

Munkatársak: Szanyi Brigitta régész, Bosnyák Valéria, Káplár Ildikó, Szászvári Linda, Szőke Gábor, Szöllősi Géza régésztechnikusok.

ANTONI JUDIT – KÖVÁRI KLÁRA – PÉTERVÁRY TAMÁS

168. Gyál, 9. számú lelőhely (Pest megye) B?, Szk, Á

2004. március 22. és június 2. között végeztük a régészeti feltárást. A lelőhelyszakasz végén lévő nyárfaerdő kivágása után a kivitelezés alatt az alóluk előkerülő objektumokat bontottuk ki 2004 októberében. Összesen 302 objektumot tártunk fel ebben az évben. Ebből 18 ház, 11 kút, 7 kemence, 18 cölöplyuk, 163 gödör, 85 árok.

Az előkerült objektumok nagy része az Árpád-korra, csekélyebb hányada a szkíta korra datálható. Az Ár-

pád-kori házak kisméretűek, kb. 2,5×3 m nagyságúak. Keleti sarkukban legtöbbször kis kemence került elő, melyeket esetenként agyagba rakott kövekből, nagyobb kavicsokból építettek. A házak padlója általában tapasztott volt, hossz tengelyükben, az oldalfalak közepénél, ill. középen 1-1 cölöplyukkal.

Kiemelendő a 433. objektum, mely a szkíta korra keltezhető gödör, ebből egy zsugorítva elhelyezett felhőtt csontváza került elő. A 631. objektum egy Árpád-kori kút, melybe egy fonott sövényfalba rakott ácsolt faszerkezetet helyeztek el bélésként. A lelőhely ÉK-i felében koncentrálódnak a szkíta, illetve feltehetően bronzkori objektumok; DNY-on eddig csak Árpád-kori objektumok kerültek elő. A legtöbb objektumból azonban (főleg az árkokból) jellegtelen, kézzel formált kerámia került elő. Ezek kormeghatározása kérdéses. A lelőhely tovább terjed kelet felé a nyárfaerdő alatt is.

Munkatársak: Voicsek Vanda régész, Balogh András, Szabó Máté, Bagi Judit régészhallgató, Nyikus Krisztián, Szabó Sándor, Szalai Gábor régésztechnikus.

NAGY ANDREA

169. Gyál, 24. számú lelőhely

(Pest megye) B, Á

2004. október 19. és november 11. között folytattunk ásatást a lelőhelyen. Összesen 7170 m²-t kutattunk át. Ennek során 39 objektumot tártunk fel: 22 gödröt, 13 árkot, 4 házat. Az objektumok meglehetősen elszórtan helyezkedtek el a felületen. Hat gödörben, valamint egy árokban késő bronzkori, az urnamezős kultúrába tartozó leletanyagot találtunk: turbántekercses tálak peremtöredékeit, síkozott peremtöredékeket, orsógombot, szövészéknehezéket, illetve állatsontokat. A földbe mélyített, oszlopszerkezetes házak közül háromból kemencék és Árpád-kori kerámiatöredékek kerültek elő, a negyedik házban csak állatsontok voltak. Néhány gödör szintén az Árpád-korra datálható. Az árkok többségében kevés és jellegtelen leletanyagot találtunk.

Munkatársak: Darányi Réka, Káldi Sebestyén, Kiss L. Zsolt, Ligeti Gábor, Susics Diána, Szrnka Attila ásatási technikusok.

PATAY RÓBERT

170. Gyomaendrőd, Csejt-puszta, Kőhalom I.

(MRT 4/2 k. 3/93 lh.)

(Békés megye) Sza

2004. július 12–16. között gázvezeték-fektetést megelőző régészeti feltárást végeztünk a lelőhelyen. A megelőző feltárást a nyomvonal lelőhelyet metsző mintegy 100 m-es hosszában, 6 m szélességben történt. A humuszolás, illetve a sárga agyag szintjéig történő földkitermelés során 5 régészeti objektumra utaló foltot tudtunk megfigyelni. Ezek mind kisebb-nagyobb szemétködörnek bizonyultak. Általában a szarmata településekre jellemző lefelé öblösödő alakúak voltak, csupán egynek

az aljában találtunk erőteljes égésnyomokat. Leletanyag nagyon kevés került elő.

SÁPINÉ TURCSÁNYI ILDIKÓ

171. Győr, Répaszer-dűlő

(Győr-Moson-Sopron megye) B

Győr község településrendezési tervéhez kapcsolódó örökségvédelmi hatástanulmány készítése során 2004. május 1-jén helyszíni szemlét tartottam a település területén. A fejlesztésre kijelölt területen régészeti leletek nem kerültek elő. Ezzel szemben a faluhatár egyéb részeinek célzott bejárása során a Répaszer-dűlőben késő bronzkori telepnyomra bukkantam. A lelőhely a Kölesér mellett, a környezetéből markánsan kiemelkedő dombon található.

TAKÁCS KÁROLY

172. Györköny, Wiesenacker-dűlő

(Tolna megye) Kő

Tudomásunkra jutott, hogy a Györköny központjától kb. 1 km-re északra található Wiesenacker-dűlőből – ahonnan 1972 körül a szekszárdi múzeumba jutott egy 11. századi sír anyaga – embercsontok, kövek, valamint érmek kerültek elő; utóbbiak az I. András uralkodásától II. Andrásig (1055–1235) terjedő időből származnak.

Helyszíni szemlénk során egy kb. 50×50 m-es területen szétszántott templom építőanyagát figyeltük meg, tőle kissé északra pedig talán egy másik kőépület sejtethető. A törmelék között több római téglát is találtunk, falura utaló kerámia azonban csak igen kevés került elő. Eddigi adataink alapján a mindeddig teljesen ismeretlen templom a tatárjárás idején pusztulhatott el, s kérdéses, hogy Györköny korai helyével azonosítható-e vagy egy névtelenül eltűnt Árpád-kori településről lehet-e inkább szó.

K. NÉMETH ANDRÁS – ÓDOR JÁNOS GÁBOR

173. Győr, Bástya utca 59.

(Győr-Moson-Sopron megye) Ró, Á, Tő, Kú

2004. szeptember 27. és október 11. között megelőző feltárást végeztünk a történelmi belváros É-i részén fekvő telken. A telek legnagyobb részét az 1880-as években épült lebontott ház pincéje foglalta el, viszont a kapualj és a kb. 30 m² kisudvar nem. A pincék mélysége a 3 m-t meghaladta, a telken az altalaj 150–200 cm mélységben jelentkezett. Az udvar a továbbiakban sem kerül beépítésre, így a kapualj területén – kissé az udvarba benyúlva – folytattuk a feltárást. A telek a török kori vár É-i falától D-re fekszik, a várfal már a telken kívül húzódik. Eddigi tapasztalataink szerint a várfalat belülről földsánc támasztotta, amelyet a későbbiekben elbontottak, tehát a török kor előtti és újkori objektumokkal, leletekkel számolhatunk. A 18. században nyilvánvalóan már nem volt sánc a területen, az ásatás legdélibb ré-